

Streszczenie rozprawy doktorskiej:

Kulturowa i ekonomiczna analiza rynku książki w Polsce

Autor:

Sylwia Stano-Strzałkowska

Przedmiotem analizy jest rynek książki w Polsce oraz zachodzące na nim w ostatnich latach zmiany. W wielu krajach równolegle przebiegają głębokie transformacje kulturowe, których głównym aktorem są media. Kultura druku nauczyła nas obcowania z zamkniętym, linearnie poprowadzonym tekstem, ale sposób ten nie wyczerpuje możliwości literatury. Choć cyfryzacja rynku książki przebiega wolniej niż np. rynku muzycznego czy filmowego, to jednak ulega on bardzo głębokiej transformacji, której źródłem są przede wszystkim digitalizacja, usieciowienie i globalizacja kultury. „Kulturowa i ekonomiczna analiza rynku książki w Polsce” bada te zjawiska z hybrydycznej, ekonomiczno-kulturowej perspektywy, w interdyscyplinarności upatrując siły kulturoznawstwa. Taki sposób wydaje się być najbardziej odpowiedni przy badaniu fenomenu, jakim jest książka. Natura jej jest bowiem dwoista. książka jest dobrem kultury, a specyfiką dóbr kultury jest to, że generują one wartość zarówno kulturową, jak i ekonomiczną.

Tezą dysertacji jest wskazanie, że występujące na światowym rynku książki tendencje i mody czytelnicze, a także wykorzystywanie internetu oraz nowych technologii mają swoją recepcję na polskim rynku książki. Polski rynek książki zachowuje jednak przy tym duży margines specyfiki.

Na tę sytuację wpływ mają różne zjawiska. Nie wszystkie innowacje, które sprawdzają się na rynkach zagranicznych, są dostępne w Polsce. Jednocześnie polski rynek – z unikalnych względów ekonomicznych, społecznych i tych wynikających z kontekstu kulturowego – próbuje wypracowywać swoje własne rozwiązania.

Weryfikacji głównej tezy pracy służą badania skoncentrowane wokół trzech kwestii: jest to specyfika globalnego rynku książki, identyfikacja najważniejszych tendencji zmieniających globalny rynek książki oraz wskazanie tych zjawisk, które mają

największy wpływ na polski rynek książki. Ważne jest też określenie najważniejszych przeobrażeń, jakim ulega czytanie i sami czytelnicy.

W „Kulturowej i ekonomicznej analizie rynku książki w Polsce” analizie została więc poddana specyfika rynku książki na świecie oraz znaczenie, jakie dla jego kształtu ma digitalizacja, usieciowienie oraz nowe technologie. Badaniu poddane zostały główne tendencje obecne na rynku książki, zmiany w podaży i popycie, nowe formy dystrybucji i promocji książek, jak również przeobrażenia, którym podlega czytelnictwo oraz sama praktyka czytania. Ważnym aspektem jest też wskazanie na wielość wyzwań, przed którymi staje dziś sektor wydawniczy takich, jak: deficyty uwagi czytelników, wyłanianie się nowych rodzajów użytkowników książek, odmienne od dotychczasowych praktyki odbiorcze. W tej chwili nie konkuruje się już o czas ludzi, tylko o ich uwagę. Największym problemem nie jest dziś przekonanie czytelnika do zakupu książki, lecz do jej przeczytania. Gra toczy się o najwyższą stawkę – pozyskanie uwagi odbiorców.

Podstawą udzielenia odpowiedzi na pytania związane z tezą dysertacji są przeprowadzone badania, na które składa się zarówno analiza materiałów zastanych (raporty i opracowania na temat rynku książki i czytelnictwa dotyczące rynku książki w Polsce i na świecie, a także innych praktyk kulturowych w Polsce i na świecie), jak i wywiady eksperckie z osobami działającymi na rynku książki w Polsce oraz badania fokusowe młodych czytelników z kategorii *young adults*.